

Huvudman

Specialpedagogiska skolmyndigheten
spsm@spsm.se

Ärendet

Tillsyn av specialskolan Hällsboskolan Mälarhöjden i Stockholms kommun.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2023 inlett en tillsyn av Hällsboskolan Mälarhöjden i Stockholms kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Hällsboskolan Mälarhöjden följer gällande bestämmelser avseende garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 24 oktober 2023 och 25 oktober 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram, sammanställning av resultat av de nationella bedömningsstöden samt kunskapsresultat. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Genomförande av garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsan, rektorn samt ingiven dokumentation framgår i huvudsak följande.

Lärarna i förskoleklasserna har använt och genomfört de nationella kartläggningsmaterialen under höstterminen 2022. Genomförandet under höstterminen 2023 pågår och beräknas vara klart inom kort. Samtliga elever i förskoleklass har genomfört kartläggningsmaterialen Hitta språket och Hitta matematiken. Förra läsåret gjorde lärarna alla aktiviteter själva, nuvarande läsår genomför skolans specialpedagog och logoped vissa delar med eleverna.

I årskurs 1 har de nationella bedömningsstöden genomförts under läsåret 2022/23 på både höst- och vårtermin. Nuvarande läsår har bedömningsstöden genomförts under höstterminen och planerar genomföras under vårterminen. Samtliga elever har genomfört bedömningsstöden.

Efter genomförandet av de obligatoriska materialen i förskoleklass och årskurs 1 har det under läsåret 2022/23 funnits ett antal elever som visat indikation på att inte uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska och matematik. Lärarna har tillsammans med skolans specialpedagog och rektor träffats för att analysera resultaten av de nationella kartläggningsmaterialen och de nationella bedömningsstöden och utifrån detta beslutat vilka insatser som ska göras. En särskild bedömning kommer även att ske hösten 2023 för de elever som genomfört kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden under höstterminen och visat indikation på att inte uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska och matematik.

Extra anpassningar planeras i samråd med skolans specialpedagog och följs upp och utvärderas med cirka åtta till tolv veckors intervall. Skolans specialpedagog dokumenterar elevernas extra anpassningar.

När eleverna flyttar upp en årskurs på skolan sker en överföring mellan överlämnande och mottagande lärare både skriftligt och muntligt. Dokumentation kring extra anpassningar samt resultaten av uppföljning av dessa överförs till den nya läraren. När eleverna byter skola till Hällsboskolan Kungsholmen finns en rutin och det sker överföring mellan skolans olika professioner bland annat att lärare har möte med mottagande lärare och att specialpedagog har möte med mottagande specialpedagog.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och lågstadiet, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller nationellt bedömningsstöd finns en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som ska uppnås i årskurs 1 och 4. Om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för specialskolan, ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd (3 kap. 4 § skollagen [2010:800]).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § skollagen).

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i specialskolan, ska det genomföras en uppföljning av det stöd i form av extra anpassningar som getts i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs (3 kap 4 b § skollagen).

Nationella kartläggningsmaterial ska användas i förskoleklassen för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande (8 kap. 2 § skolförordningen [2011:185]).

Nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1. Bedömningsstöden ska stödja lärarnas bedömning av elevernas kunskaper (9 kap. 22 b § skolförordningen).

För varje elev i förskoleklass ska läraren använda det kartläggningsmaterial som avses under höstterminen. (3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2019:16] om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i språklig medvetenhet och i matematiskt tänkande i förskoleklass.)

För varje elev i årskurs 1 ska läraren använda bedömningsstödet under både höstterminen och vårterminen. (3 och 5 §§ Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2016:66] om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan.)

Syftet med en garanti för tidiga stödinsatser är att den ska garantera att alla elever tidigt får de stödinsatser som de behöver för att uppfylla de kunskapskrav som ska uppfyllas i svenska, svenska som andraspråk och matematik (prop. 2017/18:195, s. 35).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar och anmälan till rektor

Av intervjuer med lärare, elevhälsan, rektorn samt ingiven dokumentation och observationer framgår att lärarna arbetar med extra anpassningar för de elever

som har behov av det. I klassrummen finns olika hjälpmedel, exempelvis bildstöd, visuella tidshjälpmedel, sittdynor och hörselkåpor. Lärarna använder ibland stödtecken vid kommunikationen med eleverna. Det framkommer inget annat än att alla elever som behöver stöd i form av extra anpassningar får det.

Det framkommer inte heller något annat än att de elever som befaras inte uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att de har stöd i form av extra anpassningar, anmäls till rektorn.

Utredning om särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram

I intervjuerna med lärare, elevhälsan och rektor beskrivs att rektorn startar utredning när anmälan om behov av särskilt stöd inkommer. Det sker en kartläggning som utmynnar i ett beslut om att utforma eller inte utforma ett åtgärdsprogram. Ärendet tas upp på elevhälsoteamsmöte där de olika professionerna samråder. Den senaste utredningen som utmynnade i ett åtgärdsprogram pågick under cirka fyra veckor.

Det framkommer inte annat än att eleverna ges stöd i enlighet med elevens beslutade åtgärdsprogram.

Åtgärdsprogrammets utformning

Skolinspektionen har vid besöket granskat samtliga upprättade åtgärdsprogram, vilket vid besöket var ett till antalet. Åtgärdsprogrammet innehåller uppgift om huruvida eleven och dess vårdnadshavare getts möjlighet att delta vid utformningen av åtgärdsprogrammet, datum samt ansvarig för uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammet, information om hur vårdnadshavaren kan överklaga åtgärdsprogrammet, elevens individuella behov av särskilt stöd samt hur behovet ska tillgodoses samt vem som fattat beslut om åtgärdsprogrammet.

Vid intervju med elevhälsan framkommer att eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas samt att de får ta del av beslutet skriftligt.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap 5 § skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd eller uppgifter från

lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas (3 kap 9 § skollagen).

Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt, i form av distansundervisning, eller i form av anpassad studiegång. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap 9 § skollagen).

För en elev i specialskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Ett beslut om åtgärdsprogram som fattas av rektorn får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd (28 kap. 16 § skollagen). I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen tillämpas bl.a. bestämmelsen 33 § i förvaltningslagen (2017:900) (29 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredare Erik Almqvist.

Utredare Cecilia Winberg har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredare Terese Westin medverkat.